

SEKCE PRO INSOLVENČNÍ PRÁVO

Dne 22.1.2020 zasedala Sekce pro insolvenční právo České advokátní komory (dále jen „Sekce“) ve složení členů dle přiložené prezenční listiny. V rámci jednání Sekce byly diskutovány následující body.

IMPLEMENTACE SMĚRNICE O PREVENTIVNÍCH RÁMCÍCH PRO RESTRUKTURALIZACI A O ODDLUŽENÍ PODNIKATELŮ¹

Předseda Sekce, JUDr. Žižlavský, přivítal na Sekci zástupce z MSp, kterého požádal, aby přiblížil současný stav prací ministerstva na implementaci dané směrnice. JUDr. Žižlavský poukázal na to, že poslední informace, která byla veřejně k dispozici a kterou měli k dispozici členové sekce byla ta, že má být směrnice o restrukturalizaci implementována cestou menší dílčí novely insolvenčního zákona. Zaznamenal však informaci, že by tomu snad mělo být jinak. Požádal proto Mgr. Zezulku o podrobnější informaci.

Mgr. Zezulka potvrdil, že došlo ke změně původního záměru, a to v tom směru, že je připravován nový samostatný zákon o preventivní restrukturalizaci, nikoliv jen novela insolvenčního zákona. Důvody tohoto postupu jsou ty, že je zde snaha oddělit řízení o preventivní restrukturalizaci od insolvenčního řízení, což považovali poradci MSp, se kterými byla věc diskutována za vhodné.

JUDr. Žižlavský zmínil, že ČAK, ani odborná Sekce pro insolvenční právo neměla možnost, navrhnout žádného poradce, a nikterak se nepodílela na diskusích, které vedly ke změně původního záměru.

Mgr. Zezulka poté přiblížil podstatu navrhovaného řešení, s tím, že je předpoklad, že by návrh zákona o preventivní restrukturalizaci měl jít do mezirezortního připomínkového řízení v polovině roku 2020 a poté bude předložen k odborné diskusi.

Návrh zákona je koncipován v duchu myšlenky, že standardní insolvenční proces ztěžuje možnost obchodních řešení z důvodu negativních dopadů publicity v insolvenčním rejstříku a hrozby ztráty dispozičního oprávnění na straně podnikatele (v návrhu se pracuje spíše s termínem podnikatel, než-li dlužník). Základní myšlenka je ta, že dlužník, který se dostane do finančních problémů např. platebního zadržnutí, identifikuje dotčené strany a předloží jim návrh řešení. Dotčené strany určuje sám podnikatel, může jít například pouze o financující subjekt. Mezi dotčenými stranami nemusí být zahrnuti například dodavatelé, odběratelé nebo zaměstnanci. Pozice nedotčených stran má být chráněna tím, že jejich práva nemohou být navrhovaným řešením nějak zkrácena, a současně nejsou omezeni v možnosti podávat žaloby,

¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1023 ze dne 20. června 2019 o rámcích preventivní restrukturalizace, o oddlužení a zákazech činnosti a opatřeních ke zvýšení účinnosti postupů restrukturalizace, insolvence a oddlužení a o změně směrnice (EU) 2017/1132 (směrnice o restrukturalizaci a insolvenční)

nebo insolvenční návrh. To platí v případě, že není podnikateli přiznána ochrana v podobě přerušení vymáhání nároku, což je možné buď ve vztahu k jednomu z věřitelů nebo ke skupině věřitelů nebo generálně.

Proces navržení, projednávání, přijetí a případně potvrzení restrukturalizačního plánu bude v návrhu zákona podrobně upraven. Co se týče restrukturalizačního plánu, ten by měl být primárně obchodním řešením nikoliv právním řešením, jak je tomu v případě reorganizačního plánu v soudní reorganizaci. Nepočítá se s tím, že by bylo zasahováno do procesu soudní reorganizace, respektive, že by tento se institut rušil, byť i toto bylo diskutováno a například doc. JUDr. Tomáš Richter takové řešení zvažoval. Je tomu tak proto, že se odlišují tyto dva instituty v tom směru, že restrukturalizační plán je méně formální a dává důraz na obchodní stránku věci.

Z výše uvedené koncepce vyplynulo vynětí restrukturalizace z pravidel insolvenčního procesu, a z hlediska externích subjektů tohoto procesu (nad rámec podnikatele a dotčených stran, případně nedotčených stran) se zvažují jako externí subjekty činné v tomto řízení:

- a) restrukturalizační poradci
- b) restrukturalizační správci

Ad a)

Co se týče restrukturalizačních poradců, ti by měli pomáhat podnikateli připravit restrukturalizační plán s důrazem na obchodní stránku věci a mohli by působit i v pozici krizových manažerů. Zde se nezvažuje regulace těchto subjektů. Podnikatel by si je vybíral sám, nešlo by o regulovanou profesi. To se považuje za důležité proto, aby existoval vztah důvěry mezi podnikatelem a poradcem a nešlo o osobu vnucenou podnikateli zvenčí.

Ad b)

Restrukturalizační správci by plnili roli dohledu a reportu ve vztahu k soudu v těch situacích, kde by byl soud činný. Tyto osoby by naopak regulaci podléhaly a rekrutovaly by se z oblasti insolvenčních správců se zvláštním povolením. Zde je tomu tak proto, že dohled a funkce reportu ve vztahu k soudu vyžaduje vynikající znalost práva v dané oblasti, zkušenosti, a také orientaci v ekonomické stránce restrukturalizačního plánu a schopnost reportovat podstatu řešení soudu.

V návrhu bude řešena problematika komplexně, včetně ochrany nedotčených stran, například co se týče přerušení vymáhání individuálních nároků, respektive skupinových nároků (bude zde odstupňovaný mechanismus). Pokud by podnikatel požádal o globální přerušení vymáhání nároků, dozvěděly by se o probíhající restrukturalizaci i nedotčené strany. Počítá se se zřízením zvláštního restrukturalizačního rejstříku, odlišného od insolvenčního rejstříku, kde by se podle typu restrukturalizačního řízení zveřejňovalo méně či více informací a zveřejnění by taktéž mělo účinky doručení. Počítá se s tím, že restrukturalizační rejstřík by vedly krajské soudy, a to nikoliv jen v rozsahu insolvenčních soudů - byly by zapojeny i obchodní části soudů.

Na to dal předseda Sekce JUDr. Žižlavský prostor k diskuzi.

Člen Sekce Mgr. Sigmund poukázal na skutečnost, že predestřený model implementace směrnice oproti původnímu záměru počítá v podstatě s vytvořením nové restrukturalizační

justice. Směrnice počítá s účastí soudů v rámci restrukturalizace minimálně v případech, kdy je uplatněn kvalifikovaný nesouhlas, kdy dochází k propouštění zaměstnanců a kdy je použito nové úvěrové financování. Zatímco insolvenční justice již byla v průběhu 20 let vybudována, restrukturalizační justice neexistuje. Přitom je potřeba skutečně uvažovat nikoliv jen o restrukturalizačním soudu, ale o restrukturalizační justici jako takové, neboť budou uplatňovány různé opravné prostředky a soudy budou rozhodovat v rámci celé soudní soustavy. To, že dochází v situacích, kdy má podnikatel finanční potíže k nesouhlasným stanoviskům věřitelů, k propouštění zaměstnanců, nebo k poskytování nového úvěrového financování, je v praxi běžné. Lze tedy očekávat, že nápad na nově konstruovanou restrukturalizační justici bude značný, a to navíc za situace, kdy se počítá s tím, že nedotčené strany mohou být z procesu vyloučeny, nebudou mít dostatek informací, z čehož může vznikat i panika například na straně dodavatele či odběratele, který se v českých poměrech o probíhající restrukturalizaci zpravidla stejně dozví (i když ne oficiální cestou). Mgr. Sigmund poukázal na to, že vytvoření nové větve soudnictví, například při vytvoření správního soudnictví, nebo již zmíněného insolvenčního soudnictví probíhalo dlouho a potýkalo se s řadou problémů, a to stejné lze zřejmě očekávat při tvorbě nové větve restrukturalizační justice. Otázkou je, jak vlastně by byly konstruovány senáty v rámci jednotlivých stupňů restrukturalizační soustavy soudů, když na jednu stranu nepůjde o insolvenční řízení a na druhou stranu se kromě obchodních soudců zřejmě počítá se zahrnutím insolvenčních soudců do senátu. V rámci justiční reformy by to vyžadovalo nejen upravit linii přímého rozhodování soudů v rámci soustavy, ale i věci další - personální, materiální a organizačně technické zabezpečení, stížnostní řešení apod. V této souvislosti se dotázal přítomného zástupce MSp, zda se s justiční reformou soudního procesu ve speciálně vyčleněných restrukturalizačních soudních věcech počítá, zda by byla součástí nového zákona o restrukturalizaci nepřímá novela o.s.ř. nebo zda se počítá s jiným řešením.

Mgr. Zezulka k tomu uvádí, že co se týče organizace restrukturalizační justice tak z tohoto pohledu se návrh na MSp nediskutoval, protože to nikoho nenapadlo. On sám za sebe má za to, že nepůjde o restrukturalizační justici, že se pouze vytvoří restrukturalizační senáty, jako zvláštní senáty na krajských soudech a dále budou rozhodovat na základě stávající soudní soustavy o odvoláních vrchní soudy a dovoláních nejvyšší soudy. Zákon o restrukturalizaci bude mixem hmotněprávních a procesněprávních norem, tak jako je to běžné. Podle něj nepůjde o potřebu složité změny justice jako tomu bylo například v příkladech uváděných Mgr. Sigmundem.

Předseda Sekce JUDr. Žižlavský upozornil na to, že navržený koncept se jeví minimálně jako nedomyšlený, co se týče organizace justice. Opakovaně nabízí účast oficiálních zástupců ČAK v poradních skupinách, neboť se zjevně nedaří zohlednit při přípravě normy zkušenosti největší profesní skupiny, která je v kontaktu s justiční praxí a zřejmě nejsou adekvátně řešeny potřebné procesní otázky.

Mgr. Sigmund ještě v reakci na informaci přítomného zástupce MSp upozorňuje na to, že když vznikala insolvenční justice, bylo třeba tuto pravomoc zakomponovat do zákona, bylo potřeba konstruovat konkrétní senáty v rámci soudní soustavy, které ve věcech insolvenčních rozhodují, konkrétně senáty INS a ICM, tyto senáty bylo potřeba kapacitně naplnit a judikatorní praxe, včetně nejvyšších soudních instancí, již opakovaně odmítla možnost přidělování věcí mimo rozvrh práce, například rodinných věcí do insolvenčních senátů apod. V případě, že nepůjde o novelu insolvenčního zákona bude tedy třeba domyslet vznik speciálních senátů "REST", které bude potřeba naplnit soudci konkrétních specializací. Zatímco například správce se zvláštním povolením se může na základě vlastní komerční úvahy nechat zapsat do seznamu restrukturalizačních správců, takový postup nelze očekávat a není ani možný v případě soudců.

Těm musí někdo novou pravomoc svěřit, speciální senáty vytvořit, určit jejich náplň, pokud nepůjde o náplň insolvenčního senátu, musí je začlenit do rozvrhu práce a zajistit dodržení ústavních norem – práva na zákonného soudce apod. To samozřejmě platí o všech stupních soudní soustavy, nikoliv jen o krajských soudech. Z hlediska současného vytížení soudců, lze těžko očekávat nějaké dobrovolné iniciativy na straně soudců týkajících se vstupu do nových agend, upravených na zcela jiných principech než, na kterých funguje insolvenční proces. S tím se pojí i další otázky, například systém vzdělávání soudců apod.

Dále v diskusi člen Sekce Mgr. Šebesta vyjádřil názor, že je zbytečné vytvářet zcela nové normy, když lze stejného efektu dosáhnout drobným doplněním stávajících. Člen Sekce Mgr. Mašek poukázal na to, že se vychyluje ochrana dlužníka v neprospěch ochrany věřitelů, pokud budou v Mgr. Zezulkou představeném modelu v řadě případů zbaveni možnosti reálné soudní ochrany. Mgr. Tomola poukázal na to, že v Německu neformální restrukturalizace funguje. JUDr. Žižlavský k tomu dodal, že řešení z jiných zemí není možné mechanicky přenášet, a že se obává, že konkrétně v Německu je přístup k respektování právních norem poněkud jiný než v ČR. V ČR je největší problém v obcházení zákonných norem a v opožděném podávání insolvenčních návrhů ke škodě insolvenčních věřitelů, jak naprosto jednoznačně ukazuje praxe. Již dnes je procento uspokojení pohledávek obchodních věřitelů mizivé. Představený model může situaci obchodních věřitelů i zaměstnanců dlužníka oproti současnému stavu ještě zhoršit. Největší problém vidí v tom, že Mgr. Zezulkou představený model vynětí restrukturalizace z dosahu insolvenční justice povede k odtržení obchodních věřitelů od zaužívaných procesních nástrojů jejich ochrany proti poškozujícím dohodám dlužníka jen s některými věřiteli. Mgr. Mašek ještě vyjádřil názor, že není třeba vytvářet zvláštní restrukturalizační rejstřík a poukázal na to, že negativní účinky publikace v insolvenčním rejstříku se týkají pouze šikanózních insolvenčních návrhů, nikoliv předpřipravených reorganizací, vyjednaných předem s věřiteli.

JUDr. Žižlavský vyjádřil názor, že **směrnice by mohla být bez všech popsaných rizik a bez potřeby vytváření speciální restrukturalizační justice snadno implementována do českého právního řádu pouhým dopracováním procesu vyjednávání dlužníka s věřiteli před zpracováním předpřipraveného reorganizačního plánu (dílčí novela insolvenčního zákona). Takové řešení by bylo provázáno s již zaužívanými procesními nástroji ochrany a nebylo by “krokem do tmy”, který může v českém prostředí eskalovat rizika na straně obchodních věřitelů a zaměstnanců dlužníka.**

PROLOMENÍ ADVOKÁTNÍHO TAJEMSTVÍ INSOLVENČNÍM SPRÁVCEM – diskuse před zaujetím stanoviska

Přesunuto na jednání příští Sekce pro insolvenční právo.

EXTERNÍ DOTAZY K VYŘÍZENÍ

Dotaz č. 1

K žádosti o výkladové stanovisko JUDr. Veroniky Vlkové ze dne 11.11.2019, která tvoří přílohu zápisu ze dne 13.12.2019, Sekce zaujala po projednání věci většinou hlasů členů Sekce tento názor (nejde o výkladové stanovisko ČAK, neboť věc spadá do pravomoci MSp).

Pokud akreditovaná osoba popsáním způsobem předává podklady od dlužníka a odkazuje jej na „spolupracujícího“ advokáta, neboť sama z časových důvodů nemůže návrh vyřídit dříve než za 12 měsíců, může dojít k naplnění skutkové podstaty deliktu dle § 390a odst. 7 insolvenčního zákona pouze za situace, kdyby za to akreditovaná osoba přijala úplatu nebo získala jiné zvýhodnění. O takovou situaci by mohlo jít například tehdy, pokud by „spolupracující“ advokát poskytl akreditované osobě dar nebo jakékoliv jiné plnění například formou pozornosti pracovníkům akreditované osoby v podobě dárku apod.

V každém případě posouzení otázky, zda jde o přešůpek nepřísluší orgánům ČAK, ale MSp. Místopředsedkyně Sekce JUDr. Lenka Vidovičová upozorňuje na to, že v praxi ČAK je striktně dodržován takový postup, kdy v rámci doporučení konkrétního advokáta ČAK odkazuje na vyhledavač advokátů vedený ČAK, případně s doporučením místní či odborné specializace. Z tohoto pohledu lze jen doporučit, obdobný postup akreditovaným osobám.

RŮZNÉ

JUDr. Řeháček zašle ústavní stížnost ve věci, která se týká problematiky odměny insolvenčních správců s žádostí o zaujetí stanoviska nadcházející Sekcí.

V Praze dne 22. 1. 2020

Ověřil a schválil:

JUDr. Michal Žižlavský, předseda Sekce pro insolvenční právo

Sepsala:

Mgr. Kamila Šrolerová, Odbor vnější a vnitřní legislativy